

Wyrok z dnia 24 maja 2001 r.

I PKN 413/00

Sprawy o zasiłek przedemerytalny przewidziany w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 ze zm.) są sprawami administracyjnymi i decyzje w ich przedmiocie podlegają kontroli Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Przewodniczący Prezes SN Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2001 r. sprawy z powództwa Teresy P. przeciwko Zakładom Cukierniczym „C.” Spółdzielni Pracy w B. o ustalenie okresu pracy, na skutek kasacji powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 24 lutego 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację;

zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Opolu kwotę 100 zł na rzecz adwokata Pawła N. [...] tytułem nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu wyrokiem z dnia 24 lutego 2000 r. [...] oddalił apelację Teresy P. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Opolu z dnia 21 grudnia 1999 r. [...], oddalającego powództwo apelującej o sprostowanie świadectwa pracy i ustalenie, że pozostawała ona w zatrudnieniu w Zakładach Cukierniczych „C.” Spółdzielni Pracy w B. w okresie od 3 sierpnia 1967 r. do 20 maja 1968 r. oraz że w okresie od 1 kwietnia 1969 r. do 1975 r. korzystała z urlopu wychowawczego.

Sąd ustalił, że Spółdzielnia Pracy Przetwórstwa Spożywczego „W.” w O., poprzedniczka prawna pozwanych Zakładów Cukierniczych, wydała Teresie P. w dniu 23 kwietnia 1969 r. świadectwo pracy stwierdzające jej zatrudnienie od 21 maja 1968

r. do 30 marca 1969 r. oraz rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron. Świadczenie pracy wystawione przez stronę pozwaną w dniu 30 kwietnia 1999 r. obejmuje okres zatrudnienia powódki w Spółdzielni „C.” od 17 stycznia 1983 r. Zgodnie z art. 97 § 2¹ KP pracownik może żądać przed sądem sprostowania świadectwa pracy w terminie 7 dni od dnia zawiadomienia o odmowie jego sprostowania przez pracodawcę. Powódka żąda sprostowania świadectwa pracy z dnia 23 kwietnia 1969 r. po ponad trzydziestu latach. Z kolei świadectwo pracy wydane przez stronę pozwaną po przerwie w zatrudnieniu nie może obejmować swą treścią poprzedniego okresu pracy. Świadczenie pracy dotyczy bowiem wyłącznie stosunku pracy, w związku z ustaniem którego zostało wydane. Nadto, powódka nie wyczerpała trybu reklamacyjnego.

Teresa P. wносиła o ustalenie dłuższego okresu zatrudnienia od wskazanego w świadectwie pracy, a więc w istocie o ustalenie faktu. Jej powództwo zmierzało do uzyskania dowodu w sprawie o zasiłek przedemerytalny. Fakty podane w świadectwie pracy mogą być weryfikowane w postępowaniu o to świadczenie. Powódka nie wykazała interesu prawnego w ustaleniu, że w okresach od 3 sierpnia 1967 r. do 20 maja 1968 r. oraz od 1 kwietnia 1969 r. do 1975 r. pozostawała ze stroną pozwaną w stosunku pracy.

Teresa P. zaskarżyła ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie prawa materialnego, a to art. 189 KPC „przez błędne przyjęcie braku interesu prawnego po stronie powódki w zakresie domagania się przez nią ustalenia okresu jej zatrudnienia u pozwanego za pomocą wnioskowanych świadków”, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Opolu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz pełnomocnika nieopłaconych kosztów postępowania kasacyjnego. Interes prawny skarżącej w ustaleniu zatrudnienia u strony pozwanej w spornych okresach jej pełnomocnik wywodził z odmiennego unormowania postępowania w sprawach o zasiłek przedemerytalny i świadczenie przedemerytalne. Twierdził, że art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm.) stanowi samodzielną podstawę dla powództwa z art. 189 KPC. Przepis ten wprowadza ograniczenia w dowodzeniu przed organem administracyjnym okresów składkowych i nieskładkowych zeznaniami świadków. Jednym z dowodów, poza dokumentami (zaświadczeniami) i wpisami w legitymacji ubezpieczeniowej, jest orzeczenie sądu. „Jedynym orzeczeniem ustalającym okres zatrud-

nienia w przypadku powódki w spornym czasie może być orzeczenie wydane w trybie art. 189 k.p.c.” Powódka zasiłku przedemerytalnego może dochodzić wyłącznie w postępowaniu administracyjnym i nie przysługuje jej odwołanie do sądu. Odmowa ustalenia okresu zatrudnienia stawia ją w sytuacji gorszej niż sytuacja osoby ubiegającej się o świadczenie przedemerytalne, której, w razie nieuwzględnienia w postępowaniu administracyjnym okresów składkowych lub nieskładkowych, przysługuje prawo do sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wbrew odmiennemu twierdzeniu pełnomocnika skarżącej, art. 117 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wprowadza ograniczeń w dowodzeniu zeznaniami świadków faktów mających znaczenie dla ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie. W postępowaniu przed organem rentowym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., art. 180 KPA), w tym także art. 75 § 1 KPA, zgodnie z którym „Jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. W szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny”. Przepis ten ma bezpośrednio i wprost zastosowanie do postępowania przed urzędami pracy w sprawach o zasiłek przedemerytalny. Nie jest wobec tego zasadny pomieszczony w kasacji wywód dotyczący ograniczenia prawa Teresy P. do dowodzenia okresów składkowych i nieskładkowych w postępowaniu administracyjnym oraz konsekwencji tychże ograniczeń dla dopuszczalności powództwa o ich ustalenie. Nie jest także trafny pogląd jakoby w sprawach o zasiłek przedemerytalny nie przysługiwała droga sądowa. Sprawy świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm.), powoływanej dalej jako „ustawa”, należą, inaczej niż sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, nie do spraw cywilnych, ale administracyjnych i decyzje w ich przedmiocie podlegają kontroli Naczelnego Sądu Administracyjnego (art. 16 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.). Art. 19 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym nie wyłącza drogi sądowej w sprawach o zasiłek przedemerytalny.

Trzeba też podnieść, że przekazanie organom rentowym kompetencji do

ustalania wysokości emerytury, która stanowi podstawę wymiaru świadczenia przedemerytalnego, a w konsekwencji poddanie kontroli sądom powszechnym ich decyzji w tym przedmiocie, jest uzasadnione charakterem tego świadczenia. Świadczenie przedemerytalne przysługuje bezrobotnemu spełniającemu warunki do uzyskania prawa do zasiłku, który „posiada okres uprawniający do emerytury” w okresie bezpośrednio poprzedzającym osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury w wysokości 90% kwoty emerytury (art. 37k ustawy). Jest więc uzasadnione i celowo i funkcjonalnie przekazanie organowi rentowemu sprawy ustalenia stażu emerytalnego, który obecnie stanowi przesłankę nabycia prawa do świadczenia przyznawanego przez urząd pracy i finansowanego z budżetu państwa w ramach dotacji dla Funduszu Pracy oraz, w przyszłości, świadczenia przyznawanego przez organ rentowy i wypłacanego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tym bardziej, że ustalenie wysokości emerytury bez uprzedniego ustalenia stażu emerytalnego i jego struktury nie jest możliwe. Prawo bezrobotnego do zasiłku przedemerytalnego uzależnione jest tylko od „posiadania okresu uprawniającego do emerytury”, a zasiłek wymierzany w procentowej relacji do zasiłku dla bezrobotnych (art. 37j ustawy). Wobec tego ustalenie warunków nabycia prawa do emerytury w przyszłości będzie przedmiotem postępowania przed organem rentowym, niezależnie od ustaleń w tym zakresie poczynionych przez urząd pracy dla potrzeb zasiłku przedemerytalnego.

Możliwość dowodzenia w postępowaniu o zasiłek przedemerytalny posiadania okresu uprawniającego do emerytury w pełni uzasadnia ocenę, że powódka nie ma interesu prawnego w ustaleniu faktu prawotwórczego, iż jej okres zatrudnienia w Spółdzielni Pracy „W.” wykraczał poza odnotowany w świadectwie pracy z dnia 23 kwietnia 1969 r. Interes prawny jest kategorią zobiektywizowaną i o jego istnieniu nie może decydować subiektywne przekonanie strony. Nadto, powództwo o ustalenie dopuszczalne jest w celu uczynienia pewnym stosunku prawnego lub prawa niepewnego. Powódka nie zgłaszała zastrzeżeń do treści świadectwa pracy od daty jego otrzymania do chwili odmowy przyznania zasiłku przedemerytalnego, z czego należy wnosić, że nie miała wątpliwości co do czasu pierwszego zatrudnienia u strony pozwanej. Celem jej powództwa jest więc nie tyle zlikwidowanie stanu niepewności, co do trwania stosunku pracy ile, na co trafnie wskazał Sąd, uzyskanie dowodu koniecznego do przyznania jej świadczenia z zabezpieczenia społecznego.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

